

Poznatky z provozu bioplynových stanic ve Velkých Albrechticích

Pro seminář Biomasa jako zdroj energie II
28.- 29.února 2008 v Rožnově p.Radhoštěm
Zpracoval Ing.Josef Magera
starosta obce Velké Albrechtice

Několik slov úvodem

- Tento seminář je podle pořadatele určen hlavně představitelům obecní samosprávy. Rád bych přispěl do diskuze o bioplynových stanicích, chcete-li bioplynových elektrárnách, zkušenostmi tak říkajíc „z druhé strany plotu“, tedy zkušenostmi obecní samosprávy a občanů obce, na jejímž území jsou provozovány dvě bioplynové stanice o výkonu 900 kW_{el}
- Nekladu si za cíl provést odborné hodnocení problematiky bioplynových stanic nebo snad poskytnout návod jiným jak postupovat při výstavbě bioplynové stanice. Jen naznačím s čím jsme se již setkali a čemu se asi nevyhnete jako zástupce samosprávy když někdo bude chtít na vašem území provozovat bioplynovou stanici.
- Tento text není výčtem legislativních vazeb v této problematice, jen na některé právní předpisy odkazuje. Pokud někdo bude mít zájem o další informace, mohu je poskytnout na dotaz zasláný na adresu starosta@velkealbrechtice.cz.
- Moje tvrzení zde prezentovaná se opírají o vlastní zkušenosti z jednání, studium zákonů, písemné odpovědi řady orgánů státní správy a odborníků v oboru ekologie, ochrany ŽP a dalších.

- Chci zde na základě zkušenosti obyvatel a vedení jedné malé obce hlavně **poukázat na řadu problémů a legislativních nedostatků**, které podle mého názoru **nejsou řešeny**. V konečném důsledku nejen, že bioplynové stanice a související provoz obtěžují obyvatelstvo obce a narušují pohodu bydlení v obci. Takové **zkušenosti mohou vést i ke zcela zásadnímu odmítání výstavby nových bioplynových stanic v jiných obcích, a to není mým cílem**.
- Rád bych, kdyby další text nebyl pochopen jako emocemi vyvolané odmítání těchto zařízení, i když v našem případě jsme se mnohdy emocím nemohli vyhnout. Když ale žijete v prostředí dlouhodobě zamořovaném zápachem a řada lidí trpí zdravotními potížemi, jejichž spojitost s provozem bioplynových stanic nelze vyloučit, těžko budete provoz zařízení jen podporovat.

Trochu teorie

- Jistě se všichni účastníci tohoto semináře shodneme na tom, že **výroba energie z biomasy je moderní technologií, šetřící za určitých podmínek životní prostředí**. Její zavádění je zřejmě historickou nutností pro celou civilizaci, vyplývající z faktu, že zásob fosilních paliv rychle ubývá a spotřeba energií neklesá.
- **Zavádění výroby energie z biomasy je podporováno** na nejvyšší úrovni, tedy **zákonem o podpoře výroby elektřiny z obnovitelných zdrojů energie č.180/2005 Sb.**, kde je uveden i závazek naší republiky vyrábět do roku 2010 až 8 % energie z obnovitelných zdrojů a potom ještě více.
- Podle navazujících a prováděcích předpisů **je možné výstavbu získat státní půjčky na výstavbu zařízení a dotace**. Objekty nově vytápěné biomasou mohou být na 5 let osvobozeny od daně ze staveb. **Stát provozovatelům garantuje výkupní ceny energie**.
- Výstavbu bioplynových elektráren podporují i energetické společnosti.
- Lze říct, že stavět bioplynovou stanici se asi vyplatí. Za jakou cenu?

Je to dostatečná motivace?

- **Podle provozovatelů těchto zařízení není podpora tak vydatná, jako např. v sousedním Německu. Zejména výkupní ceny el.energie jsou údajně nízké. Je to snad příčinou, že při provozování se pak projevují různé negativní doprovodné jevy, protože provozovatel si ve snaze zlevnit zařízení dovolí nepostavit úplnou technologii?**
- **Z vlastních zkušeností i jako starosta obce si dovoluji tvrdit, že státní orgány v této zemi by problematice výroby energie z biomasy a zejména bioplynovým stanicím opravdu měly věnovat víc pozornosti a péče. Tím nemyslím víc platit za vykupovanou elektřinu nebo dávat lepší dotace.**
- **Ne vždy je totiž ekologická energie vyrobená v bioplynových stanicích ekologická i pro obyvatele v místě, kde se vyrábí. Toto je způsobeno absencí právních předpisů, které by tomuto perspektivnímu podnikání nastavily pevné mantinely. Potvrzují to naše zkušenosti zejména z posledních tří let.**

O obci Velké Albrechtice

- **Obec Velké Albrechtice má rozlohu 1302 ha.** Rozkládá se ve Slezsku v údolí říčky Bílovky, v průměrné nadmořské výšce 265 m.n.m. Žije zde **998 obyvatel** a jejich počet díky výstavbě stále roste (v roce 1991 jsme měli 755 obyvatel).
- Klimatické podmínky v údolí ovlivňují převážně větry jihozápadních směrů, ale v poslední době se často vyskytují silné větry severní. **Nejhorší jsou však dny bezvětrí a s teplotními inverzemi.** Území obce na dolním toku Bílovky je asi třetinu roku zatěžováno mlhami, zejména při inverzním počasí. Dešťové srážky jsou podprůměrné.
- **Obec je převážně zemědělská, takže nám nejsou cizí sezónní zápachy** při hnojení polí zjara a po sklizni, při krmení dobytka siláží a podobně. Je zde i průmyslový podnik LUCCO a.s., zabývající se kovovýrobou, který však na kvalitu ovzduší má malý vliv a několik skladů státních hmotných rezerv.
- **Obec má schválený územní plán a v něm rozsáhlé rozvojové záměry.** Zejména investujeme **do rozvoje bydlení**, připravuje se i **průmyslová plocha** u dálnice. Cílem je **vyhovět rostoucí poptávce** lidí z blízké Ostravy a dalších měst a **nabídnout jim podmínky pro zdravější i levnější bydlení na vesnici.** Potřebujeme pro ně i nové pracovní příležitosti.
- Podle NV š.103/2003 Sb. **obec leží v tzv.zranitelné oblasti**, což omezuje některé zemědělské činnosti v období od podzimu do jara.

Mapa obce

Na připojeném obrázku z územního plánu obce je zřejmé umístění objektů zemědělské živočišné velkovýroby.

Bioplynové stanice jsou umístěny v objektech vepřínů, jejichž poloha je u PŠVP 220 m od hranice zastavěného území a centra obce, u GT92 asi 1250 m od hranice zastavěného území obce.

Kdo zde hospodaří

- Kromě dvou soukromých zemědělců **největším zemědělským podnikem** na území obce, ovšem se sídlem mimo území obce, **je společnost Sugall spol.s r.o. Bílovec**, která dnes zde **provozuje mechanizační středisko a dva velkochovy prasat** s názvy Plemenná farma a GT92. Před dvěma lety ještě provozovala v obci kravín pro 600 ks, od července 2006 mimo provoz. **Provozuje i obě bioplynové stanice.**
- Mimo Sugalu jsou zde ještě **dvě velkokapacitní drůbežárny** společnosti Brojler Velké Albrechtice s.r.o. Dříve vše patřilo ke státnímu statku, po jehož privatizaci se provozní jednotky transformovaly do samostatných s.r.o. Dnes se tyto s.r.o. zase spojují, vedeny praktickými důvody.
- **Zatížení obce zemědělskou živočišnou výrobou je značné.** Nešťastné je zejména **umístění drůbežáren v těsné blízkosti obytné zástavby** a také vepřiny nejsou od obce moc daleko (viz mapa). **Jen na území obce se tak odchová ročně ve velkokapacitních chovech asi 33 tisíc prasat a 273 tisíc brojlerů** (údaje z žádostí provozovatelů o integrované povolení).
- Mimo to obec zasahují i vlivy velkochovů drůbeže v sousedním Bílovcu a prasat v Bílově, odkud se sem také dováží kejda do bioplynových stanic.

Jaké jsou bioplynové stanice v obci?

- Bioplynové stanice (BPS) jsou **součástí technologie obou prasečích farem**. Každá je výkonu **900 kW el.**
- **Obě byly postaveny jako jednostupňové ke zpracování zemědělských odpadů ze zemědělských výrob v obci**, tj. hlavně prasečí kejdy a siláže a cukrovarnických řízky, které jsou zemědělci jako producenti cukrovky povinni odebrat od cukrovaru.
- I když každá BPS používá jinou technologii, **obě jsou jednostupňové a průměrná doba zdržení vstupních surovin nepřesahuje 40 dnů**. Tato doba je vypočtena z množství surovin a roční doby provozu podle údajů provozovatele z objemu fermentoru a denní vsázky. Podle údajů pro řízení IPPC je to denně 130 až 151 m³ vstupních surovin, objem fermentoru každé BPS je 5000 m³. Doba zdržení je tedy 33-38 dnů.
- První BPS na farmě GT92 byla postavena v osmdesátých letech. **Po jejím uvedení do provozu se dalo hovořit o jistém zlepšení stavu ovzduší**. Předtím se totiž polní pozemky hnojily surovou kejdou prasat a zápach z tohoto hnojení býval značný. **Hnojení digestátem z BPS bylo snesitelnější**. Vstupními surovinami byly převážně kejda prasat, slamnatý hnůj, cukrovarnické řízky a siláže. **Anaerobním procesem v BPS se snížil podíl organických látek a kejda ztratila část svých pachových vlastností**.
- **V roce 2006 uvedli do zkušebního provozu na farmě PŠVP druhou bioplynovou stanici**. Od jejího uvedení do provozu **by se už vůbec neměla používat surová kejda prasat ke hnojení a tím by se zase měl podstatně omezit zápach**.

Kejda prasat nemá správný výkon

- Výtěžnost bioplynu je různá pro různé suroviny a dá se nalézt třeba na internetu. **Provozovatel začal do BPS** za účelem dosažení vyšší výtěžnosti bioplynu kromě kejdy **přidávat** další tzv.vedlejší živočišné produkty, zejména **masokostní moučku** z REC Makovice. Také **odpad z výroby celulózy** z Biocelu Paskov a další odpady.
- Obě BPS se díky používání cizích odpadů jako vstupních surovin staly **zařízeními na likvidaci odpadů jiných původců** s cílem vyrobit levně el.energii, s minimálním ohledem na kvalitu digestátu. **Ročně se zde vyrobí asi 90 tisíc tun digestátu**, který obsahuje vysoké procento organických látek. Doba zdržení surovin ve fermentoru pod 40 dnů **může stačit pro kejdu nebo siláž, ale určitě ne pro masokostní moučku nebo odpad z mlékárny.**
- Když se k tomu přidala **technologie hnojení rozstříkem s následným zaoráním**, kterou zemědělci převážně používali, **nebylo výjimkou, že obec se dusila zápachem i tři měsíce v kuse.** Digestát ležel na poli týdny bez zaorání, **nezřídka se nekvalitním a zapáchajícím digestátem hnojilo i na list.**
- **Vysoké zbytkové procento organických látek v digestátu je dáno krátkou dobou zdržení vstupních surovin ve fermentoru.** Věc by měly vyřešit dostavby dalších stupňů fermentace a tím prodloužení zdržení.
- **Konfigurací fermentoru** na BPS PŠVP jako stojaté válcové nádoby s vrtulovými míchadly **není vyloučeno, že** dnes vsazený **čerstvý materiál nebude ve stejný den** pomocí míchadla v určitém množství přemístěn přímo k výstupu a **nebude vypuštěn nezpracovaný do skladu digestátu**, kde teprve „dozraje“ za vývinu zápachu.

Na vlastní kůži, tedy spíše nos ...

- Již o prázdninách 2006, po uvedení druhé BPS na PŠVP do zkušebního provozu, jsme zažívali muka v podobě trvalého a nesnesitelného zápachu, podobného zápachu ze zdechlin, který trval nepřetržitě až do září. Bylo navíc nesnesitelné vedro, sucho a bezvětrí, které zápach ještě umocňovalo, takže se ani v noci nedalo spát. Dřívější zápach z kejdy byl proti tomu slabý a byla to i značná psychická zátěž.
- Masokostní moučka a kaly z výroby celulózy na tom měly určitě podstatný podíl. Obě tyto „suroviny“ mají podstatně vyšší energetickou výtěžnost, než kejda nebo zelená hmota, takže provozovateli byly ku prospěchu. Při krátké době zdržení ve fermentoru však na pole šly nedokvašené zbytky s velkým podílem páchnoucí organické hmoty. Občané navíc náhodně přišli na nepovolenou skládku masokostní moučky a kalů z celulózy v objektu kravína, odkud se pak tato „suroviny“ pro BPS vozily v otevřených vozech přes zastavěné území obce a přes potok Bílovka, za doprovodu mrtvolného zápachu, denně asi 50 tun.
- Zápach nás původně vedl i k domněnce, že bioplynová stanice vypouští přebytky bioplynu do ovzduší a to pak zapáchá.

Co na to státní správa?

- **Reakcí na zápach byly stížnosti občanů.**
- **Byla podána řada podnětů:** stavebnímu úřadu a odboru životního prostředí pověřeného úřadu, krajskému úřadu a také ČIŽP Ostrava. Koncem srpna 2006 jsme obdrželi další stížnost 52 občanů na zápach formou petice (předána krajskému úřadu) a ve stejný den byl dán podnět krajské hygienické stanici. Postupně jsme informovali i zemědělskou inspekci a **dostali jsme problém až do mezirezortní komise Parlamentu ČR.** Stížnosti od lidí pokračovaly. Někteří zájemci o výstavbu rodinného domku v obci dokonce odstoupili od záměru.
- **Reakce orgánů státní správy byly vždy velmi opatrné a zpožděné.** Při kontrole provedené většinou za několik dnů po stížnosti se již nic nedalo prokázat, vše bylo uklizeno. Provozovatel svoje nedostatky uměl omluvit a zdůvodnit třeba poruchou na vstupním zařízení BPS a převážení surovin z kravína do BPS přes obec nutností uložit dočasně suroviny mimo BPS.
- **Postupně jsme od všech obdrželi odpovědi s výsledkem, že provozovatel nic neporušil, protože platné provozní předpisy a zákony této republiky porušeny nebyly a naše stížnosti jsou bezpředmětné.** Až na jeden úřad. Ne že by nám dal za pravdu, ale dosud se neozval. I to je co říct. A závěry?
- **Zápach nelze měřit, je subjektivní.**
- **V povolení a v provozních řádech není co zkontrolovat.**
- K tomu dodám, že obecní samospráva sama nemá prostředky k účinnému řešení.

Dohoda s provozovatelem, řízení IPPC

- **Jednání rady obce s vedením Sugalu vedla k jisté dohodě o způsobu hnojení a o dalších stavebních úpravách BPS.** Provozovatel provedl pár opatření v logistice vstupních surovin a hlavně už neskladoval suroviny v kravíně. Suroviny ale dál vozil přes celou obec, tentokrát ale až z GT 92 za obcí. Taktéž s digestátem z PŠVP jezdil přes obec, což bylo patrné z rezavé páchnoucí stopy na komunikacích.
- Byly provedeny jen drobné úpravy např. zakrytím vstupních jímek a jednoho z výstupních skladů. Dodnes jsou však obě BPS provozovány v původním stavu.
- Ověřili jsme si, že **zápach z převážné části pochází z používání digestátu jako hnojiva** na zemědělské pozemky, kde pak leží a znovu se rozjede rozkladný proces nezkvašených organických látek, způsobující zápach. Zčásti pak je zápach z nezakrytých skladovacích nádrží na digestát a zčásti opravdu z vypouštění přebytků bioplynu – to se děje mimořádně. Ale vypouštěný bioplyn by se měl správně spalovat hořákem na BPS.
- Zásadní **náprava byla očekávána od vydání integrovaného povolení (IPPC)** na obě zařízení chovu prasat včetně BPS, a to podle zákona o integrované prevenci. Pro oba provozy byla řízení zahájena v první polovině roku 2007. Zde ovšem musím konstatovat, že **zatím ani jeden provoz toto povolení nemá.** Podle správního orgánu je na vině provozovatel, který nedodal požadovanou dokumentaci. **Takže nějaká definice kontrolovatelných parametrů provozování BPS je stále v nedohlednu.** Nyní v předjaří se bojíme toho, že provozovatel bude muset vyvézt sklady plné digestátu a bude se opakovat situace z loňského jara.

Co je bioplynová stanice podle zákona?

- Chce-li někdo postavit stavbu, **musí se řídit stavebním zákonem**. Máme nový z roku 2006, tedy z doby, kdy bioplynové stanice fungují i v ČR 30 let.
- Budete-li hledat **pojem bioplynová stanice ve stavebním zákonu** a v souvisejících předpisech, **nenajdete**. Ani v jiném zákonném předpise ČR.
- Stavby pro zemědělství pak definuje vyhl.č.191/2002 Sb., o technických požadavcích na stavby pro zemědělství a různé metodické pokyny HEM. Ani zde bioplynovou stanicí nenajdete.
- V praxi se tak při různých řízeních přeneseně používají porovnání s jinými obdobnými zařízeními, a tak většinou záleží na odvaze, zkušenostech a snad i fantazii stavebního úředníka jak k věci přistoupí.
- **Pro stavební řízení není nikým závazně stanoveno co taková BPS musí obsahovat**, jaké stavební objekty a provozní zařízení. Jaké parametry musí mít např.zařízení pro příjem a úpravu surovin, jaké parametry má mít vlastní fermentor. Jak má vypadat sklad digestátu lze zase odvodit jen přeneseně z výkladu pojmů u jiných typů staveb obdobného charakteru.
- Naproti tomu pojem garáž nebo rodinný domek je ve stavebních předpisech definován docela důkladně a dokladů musíte při žádosti o povolení stavby nashánět mnoho. Není výjimkou, že na samostatně stojící garáž budete muset mít i posouzení EIA a umístění v zástavbě bude mnohdy problém s ohledem třeba na požární předpisy.

- **Stavební úřady**, kterým tuto situaci není co závidět, **hledají podobnosti s jinými stavbami, opírají se o zkušenosti projektantů**, případně **využívají zkušeností jiného stavebního úřadu s řízením o povolení stavby bioplynové stanice**. Velmi však váhají vyžádat si od žadatele o povolení stavby nějaké další podklady, natož něco nařídit nad rámec zákona nebo dokonce nepovolit. Co kdyby se odvolal....
- Jestli pak šikovný projektant stavbu nazve „Ekologický energetický uzel z obnovitelných zdrojů“, který je umístěn ve stávajícím vepříně místo stávající nefunkční ČOV, je zcela určitě každý stavební úředník zaskočen. Když je navíc projekt zdůvodněn ekologií a výrobou zelené energie, určitě dostane pocit, že by šel proti dobré věci a proti obecným trendům kdyby stavbu nepovolil a hledal na ní mouchy. Vždyť přece co je ekologické, musí být jen dobré. Jak pro koho....
- Česká republika jako součást EU přistoupila na **zavedení řady evropských předpisů**. Pro zpracování vedlejších živočišných produktů, jak lze velkou část odpadů zpracovávaných v bioplynových stanicích zařadit, platí **Nařízení Rady ES č.1774/2002**. Toto nařízení v čl.15 definuje bioplynové stanice jako závody (zařízení) na výrobu bioplynu. Bohužel **zatím není implementována do našich předpisů v plném rozsahu a její ustanovení vstupují v platnost postupně**. Zatím se tak v mnoha směrech improvizuje.

Povolení k provozu BPS

- **Povolení provozu technologické části bioplynové stanice** přísluší krajskému úřadu. Stanoviska zde dávají zejména veterinární správa a hygienická stanice. **Ani zde se většinou nemají o co v naší legislativě opřít.** Celé řízení se pak může zjednodušit na posouzení vlivu na životní prostředí (EIA) podle zákona č.100/2001 Sb., o posuzování vlivu na životní prostředí, a to na posouzení kogenerační jednotky, která je vzhledem k výkonu definována jako velký zdroj znečištění samotným žadatelem o povolení provozu. Další technologická zařízení BPS se tomu vymknou. Pokud dojde k dohodě provozovatele, obce a správního orgánu, mohou se jakési podmínky v rozhodnutí objevit.
- **Obec není účastníkem řízení o povolení provozu** a dozví se o probíhajícím řízení většinou až z oznámení o posuzování vlivu záměru na životní prostředí.
- Není též nikde definováno **jaké suroviny se v BPS mohou zpracovávat a při jakých minimálních dobách zdržení nebo jaké parametry má mít digestát.** A tak se do žádosti a následně do povolení uvede, že lze zpracovávat biologicky rozložitelné odpady, zejména kejdu. Když pak provozovatel využije takového obecného a nic neomezuujícího povolení ke stavbě a k provozování BPS, je neštěstí na světě.
- Jakási regulace snad byla myšlena v cenovém rozhodnutí ERÚ č.7/2007, kde jsou odstupňovány výkupní ceny za el.energii podle druhu zpracovávaných vstupních surovin. Ovšem je otázkou, **zda se provozovateli BPS nevyplatí raději nižší cena energie při proměnné vsázce vstupních surovin, vykompenzovaná platbami od různých dodavatelů těchto „surovin“, pro něž je to mnohdy draze likvidovatelný odpad a rádi za jeho likvidaci zaplatí provozovateli BPS.**

Co je vlastně digestát podle zákona

- Ani **pojem digestát v českých předpisech nenajdete**, kromě vyhlášky č.482/2005 Sb. , kde je ve výkladu pojmů uveden jako jeden z produktů anaerobní fermentace.
- Přeneseně se proto využívá ustanovení z přílohy č.3 NV č.474/2000 Sb., Tabulka typů hnojiv, do které nedávno byl doplněn **typ 18.1 – organické hnojivo vzniklé ze statkových hnojiv fermentací**. Tento typ hnojiva **mnozí srovnávají a staví na roveň s digestátem**. **Definován je tam pouze obsah 25 % spalitelných látek a min.0,6 % dusíku**. Dost málo na to, aby se účinně omezil třeba zápach.
- **Pro provozovatele BPS je to vlastně odpad z jeho výroby**. Ten se dá buď likvidovat podle zákona o odpadech nebo využít. Digestát **nepodléhá zákonu o odpadech**, protože **již v rámci projektování BPS je nazván ekologickým hnojivem**. Z mého pohledu je tedy průmyslovým hnojivem, protože vzniká průmyslovým zpracováním jistých surovin. Ale je to jen můj laický názor.
- **Pro hnojiva platí v EU Směrnice Rady č.76/116/EHS**, ve znění řady dalších předpisů.
- U nás se na hnojiva vztahuje **zákon č.156/1998 Sb.**, o hnojivech. Pojem digestát zde zase nenajdete, ani v prováděcí vyhlášce č.474/2000 Sb., o stanovení požadavků na hnojiva, novelizované loni.
- **Ze zákona o hnojivech vyplývá povinnost výrobce registrovat hnojivo. Tím se stanoví parametry, které jsou měřitelné**. Pokud však provozovatel BPS nebude dávat digestát jako hnojivo do oběhu ve smyslu zákona o hnojivech a bude jej předávat jedinému odběrateli, který pak na jeho registraci nebude trvat (nejlépe zase sám sobě, protože také obhospodařuje zemědělské pozemky), nemusí digestát mít žádné atesty ÚKZÚZ Brno jako jiná hnojiva a lze jej aplikovat na pozemky prakticky v libovolném složení.

Vadí to snad někomu nebo něčemu?

- **Jestliže hnojivo nepodléhá registraci**, může mít vysoký obsah organických látek (což při hnojení rostlinám až tak nevadí), které pak ale budou rozkladem na polích způsobovat zápach. Hnojivo také může obsahovat páchnoucí sloučeniny síry, jako sirouhlík a merkaptany. Tvrdím, že **může obsahovat i zakázané látky, jako třeba těžké kovy. Ty pak jdou s hnojením do půdy a do vody. S potravinami z takto ekologicky hnojených pozemků a s vodou se pak dostanou i do našich organismů.**
- Někdo může namítnout, že tyto negativní vlivy na ŽP se dají **ošetřit v plánu zavedení zásad správné zemědělské praxe podle NV 615/2006 Sb.**, o stanovení emisních limitů stacionárních zdrojů, kterým se provádí zákon č.86/2002 Sb., o ochraně ovzduší. Nadlimitní chovy zvířat i hnojení **jsou stacionárními zdroji znečištění ovzduší amoniakem, takže jejich provozovatel musí mít plán zpracován.** Nevztahuje se to však na bioplynové stanice, jejichž odpadní produkt – digestát – je podstatou celého problému. Takže vlastně máme štěstí v tom, že BPS jsou součástí nadlimitních chovů zvířat.
- Pro hnojení musí být zpracován **plán hnojení**, který se předkládá krajskému úřadu. Ano, dalo by se ošetřit, pokud by dodržování tohoto plánu bylo snadno kontrolovatelné a hlavně pokud by někdo pravidelně kontroly prováděl. Zatím se setkáváme spíše s praxí, že **zemědělci sice hnojí snad i v souladu s tímto plánem a s plánem hnojení, ale nikdo pravidelně nekontroluje složení hnojiva a ani jejich dávkování**, protože na stejných pozemcích uvidíte stejnou „hnojící“ techniku s digestátem několikrát ročně. **Výjimkou nejsou pozemky, kde se jen „hnojí“ a nic nepěstuje.**

I tak může hnojený pozemek vypadat

Zápach je relativní a silně subjektivní

- **Jestli hnojení digestátem zapáchá** je relativní. **Ustanovení § 15 vyhlášky č.356/2002 Sb.**, podle kterého se dříve daly posuzovat pachy, včetně přílohy vyhlášky, **byla k 30.6.2006 zrušena a dodnes nebyla nahrazena.** Podle tohoto ustanovení stačilo, aby si na zápach stěžoval určitý počet osob a byl to podnět ke kontrole. I kdyby však § 15 platil, **stěžovatel musel provozovateli současně prokázat porušení provozních předpisů. A to se nepodaří, když žádné nejsou, resp. když v provozních předpisech nejsou definovány žádné parametry.**
- **Zapáchají**, i když v menší míře, **i samotné stavby** a provozy stájí, bioplynových stanic i nezakryté sklady digestátu na 25 tisíc tun. Některé tyto objekty jsou poměrně blízko obytné zástavby a záleží tak pouze na větru jestli jsou cítit.
- Jevy jako zápach, prach hluk a vibrace **snížují pohodu bydlení.** Tento pojem je **v prováděcí vyhlášce ke stavebnímu zákonu č.501/2006 Sb.**, o obecných požadavcích na využívání území, kde se obecně popisuje co nelze umisťovat v plochách pro bydlení. Pojem **byl i ve stále platné vyhlášce č.137/1998 Sb., o obecných technických požadavcích na výstavbu**, v paragrafech o umisťování staveb a vzájemných odstupech staveb, ale s koncem roku 2006 tyto paragrafy byly zrušeny. **Dnes se tak vlastně ani nedovíte kde může být stavba bioplynové stanice umístěna, resp.kde nesmí být umístěna.** I když pojem „pohoda bydlení“ je obtížně definovatelný, dá se využít judikatur a usnesení soudů a při umisťování staveb z nich vycházet.

Pomůže stavební úřad, krajský úřad....

- Podle § 137 stavebního zákona **stavební úřad může nařídit** vlastníku stavby, stavebního pozemku nebo zastavěného stavebního pozemku **nezbytné úpravy, jimiž se docílí, aby užívání stavby nebo jejího zařízení neohrožovalo životní prostředí, nepřiměřeně neobtěžovalo její uživatele a okolí** hlukem, **exhalacemi včetně zápachu**, otřesy, vibracemi, účinky neionizujícího záření anebo světelným zářením. Je však na stěžovateli, aby prokázal tyto skutečnosti, a to je opravdu těžké. Hlavně proto, že měření a kontrolní zjištění, provedená státními orgány na základě stížností občanů, jsou vesměs negativní – vždy je dost času uklidit, kontroly nechodí neohlášeny. Takže stavební úřad asi nic ukládat nebude.
- **Požadavky na provedení opatření ke snížení zápachu** i prašnosti jsme vznesli i **v rámci řízení o vydání integrovaného povolení** a dovolávali jsme se i porovnání současného stavu s nejlepší dostupnou technologií (BAT).
- Již v rámci vyjádření odborně způsobilé osoby (CENIA) však byly naše požadavky převážně odmítnuty s odůvodněním, že **toto by vyžadovalo nepřiměřeně vysoké náklady a jedná se o stávající provozy, proto se požadovaná opatření realizovat nebudou**. Takže snad jedině u nových zařízení.
- Ostatní orgány státní správy většinou konstatují, že vše je v souladu s předpisy (???) nebo se dohodnou s provozovatelem na parametrech.

Zlepšení přináší jiná technologie hnojení

Co říci závěrem?

- **Výroba bioplynu z biologicky rozložitelných materiálů v bioplynových stanicích má budoucnost**, ať už jde o dodávky bioplynu do plynárenských sítí nebo pro výrobu elektrické energie v kogeneračních jednotkách nebo pro výrobu tepla. S odvoláním na údaje z konference o bioplynových stanicích v Třeboni v říjnu 2007 věřím, že **mohou být velmi stabilním energetickým zdrojem při současném řešení dalšího ožehavého problému, a to likvidace biologických odpadů**, kterých je stále více. Neměli bychom tomu však podřizovat zemědělství.
- Zkušenosti ze zahraničí, kde na západ od našich hranic je provozováno několik tisíc bioplynových stanic a některé z nich desítky let, ukazují na vhodnost této technologie. I u nás existuje třeba **BPS v Třeboni**, která funguje od roku 1974 a snad **díky jednotné skladbě vstupních surovin s ní nejsou problémy**, známé z Velkých Albrechtic, Vítkova - Klokočova, Velkého Karlova a dalších obcí.
- **V zahraničí v souvislosti s provozováním BPS nenajdete problémy se zápachem**. Je to dáno asi více okolnostmi. Jednak přísnou legislativou, kterou příslušné státy k této věci přijaly. Ale zejména pak technologickou kázní provozovatelů, která je opět velmi důsledně kontrolována příslušnými předpisy a orgány. U nás, bohužel, zatím vítězí snaha o dosažení maximálního zisku z výroby elektřiny nad slušností a zdravým rozumem. A nad absencí právních norem. Záleží tedy na kázni.
- Zákony se rodí velmi obtížně, mnohdy jsou poplatné politickým dohodám. Přitom by asi nebylo tak složité je převzít ze zahraničí. A tak doufám, že jednou naši potomci nebudou proklínat naši generaci za to, že jsem připustili takové ničení přírody a životního prostředí a že nebudou po nás muset uklízet z přírody to svinstvo, které jim tam uložíme. Ale to už vidím věci moc černě.

A o co vlastně usilujeme?

- Aby se zákonodárci začali problémy obcí s bioplynovými stanicemi velmi vážně zabývat a přijali jednoznačná pravidla pro jejich výstavbu a provoz, a to včetně odpadového hospodářství, kterým je zde používání digestátu ke hnojení,
- aby byly vypracovány nové zákony nebo prováděcí vyhlášky ke stavebnímu zákonu; zatím není ani metodický pokyn, kterým by se měly řídit stavební úřady a krajské úřady,
- aby bioplynové stanice zpracovávající jiné materiály, než z vlastní zemědělské produkce provozovatele byly zařazeny jako zařízení ke zpracování odpadů a takto se k nim přistupovalo při jejich povolování; zatím se na řadu BPS nevztahuje ani povinnost mít integrované povolení podle zákona o integrované prevenci, které by jinak musely mít před vydáním stavebního povolení,
- aby stávající provozy bioplynových stanic byly dostavěny a neobtěžovaly okolí zápachem, prachem a dalšími negativními jevy; aby vstupní jímky na suroviny byly zakryté, odvětrání z nich pokud jde do ovzduší musí mít biofiltry, sklady digestátu zásadně zakrýt,
- aby technologie BPS by měla definovanou dobu zdržení surovin ve fermentoru podle druhu vstupních surovin a byla vícestupňová,
- aby digestát měl definované vlastnosti, včetně pachových,
- aby provoz bioplynových stanic v žádném směru neomezoval rozvoj obce a neznehodnocoval investice obcí vynaložené,
- aby hnojení mělo pevná pravidla a výsledkem hnojení nebyl zápach v krajině a otrávené životní prostředí; není to tak dávno, kdy podobný problém byl s jinými typy hnojiv atd.

Co je nám platné, že jsme součástí Schengenského prostoru, když do zapáchající krajiny stejně nikdo z EU za rekreací nepřijede. Ledaže – co kdybychom udělali byznys právě na tomto?

Děkuji za pozornost